

2. Μονοπώλιο

Χαρακτηριστικά:

1. Ένας μόνο πωλητής στην αγορά.
2. "Απαγόρευση" εισόδου για άλλες επιχειρήσεις.

- Νομικά εμπόδια.
- Αποκλειστική ιδιοκτησία κάποιου πόρου.
- Τεχνολογία, σήματα και ευρεσιτεχνίες.
- Οικονομίες κλίμακας
- Η ύπαρξη μη ανακτήσιμου κόστους.

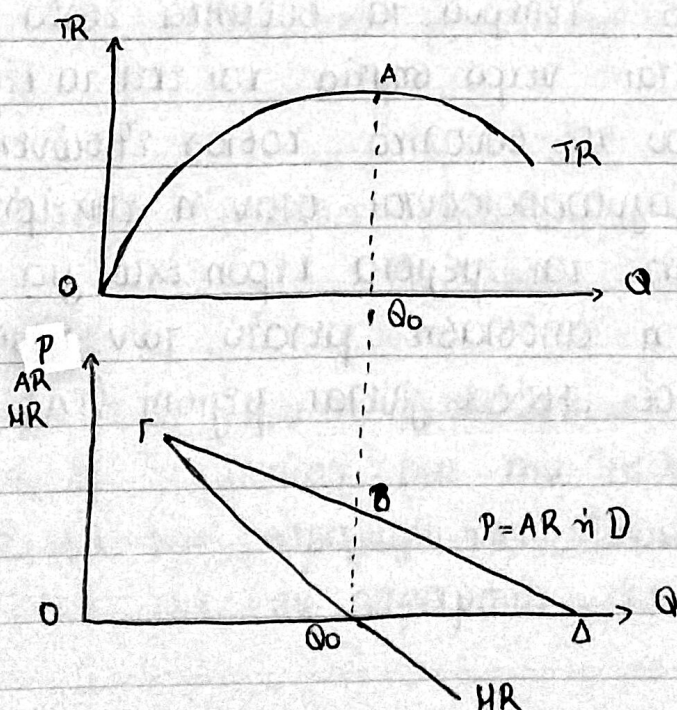
Λόγοι ύπαρξης
μονοπωλίου

3. Ανυπαρξία στενών υποκατάστατων του προϊόντος.

Συμπερασματικά:

- Η καμπύλη Ζήτησης με αρνητική κλίση.
- Η καμπύλη επιχείρησης = Η καμπύλη του κλάδου
- Ο μονοπωλητής θέτει μόνος του ή την τιμή ή την ποσότητα του αγαθού.

Καμπύλες Έσόδων στο Μονοπώλιο

$$\cdot TR = P \cdot Q$$

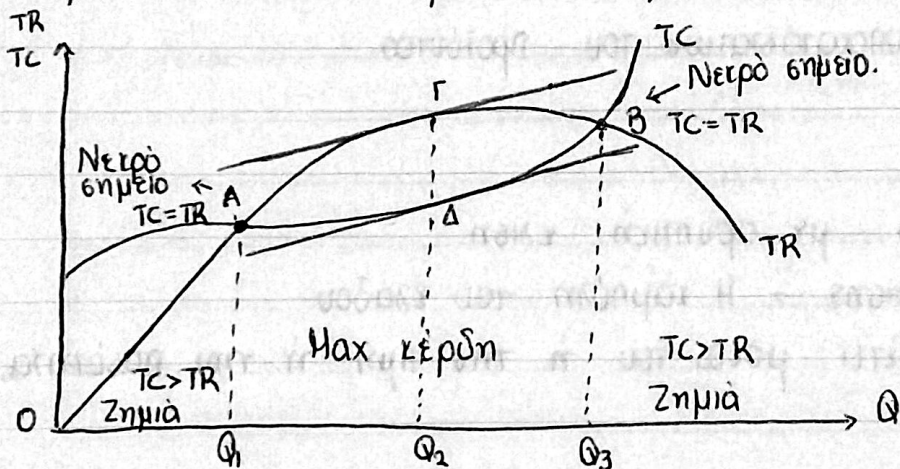
$$\cdot AR = \frac{TR}{Q} = P$$

$$\cdot MR = \frac{dTR}{dQ}, \quad P \neq MR$$

$$P = AR \text{ ή } D$$

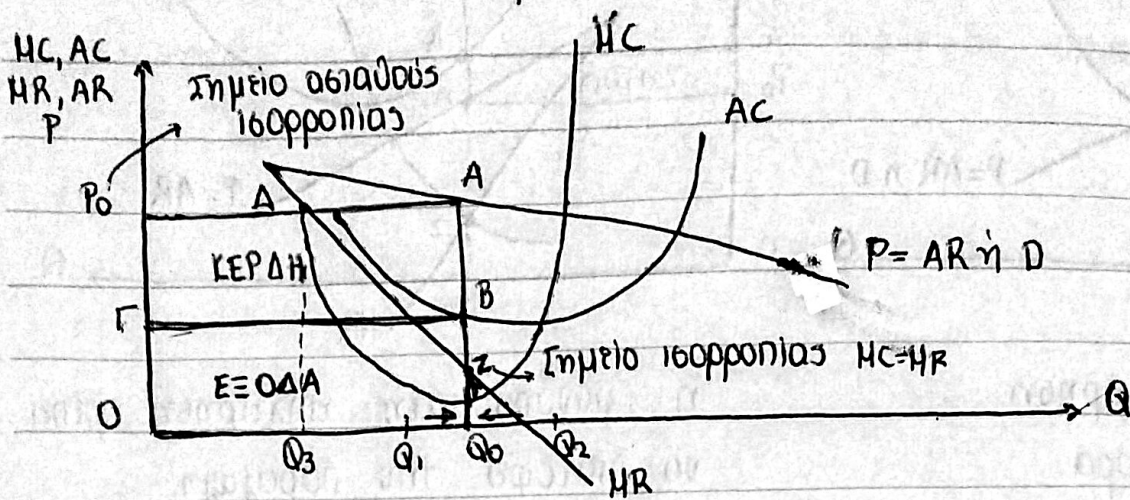
- Τα συνολικά έσοδα TR αυξάνονται, παρουσιάζουν μέγιστο και κατόπιν μειώνονται.
- Η ελαστική Ζήτηση (D) συμπληρωθεί με την τιμή (P) δηλαδή τα μέσα έσοδα (AR).
- Τα οριακά έσοδα (MR) στο μονοπώλιο διαφέρουν της τιμής και μάλιστα είναι μικρότερα από αυτήν.
- Τα οριακά έσοδα είναι θετικά όταν τα συνολικά έσοδα αυξάνονται, γίνονται μηδέν εκεί όπου TR έχουν μέγιστο και είναι αρνητικά όταν μειώνονται.

Βραχυχρόνια ανάλυση μονοπωλίου με συνολικά μεγέθη.

Για επίπεδα παραγωγής $0 \rightarrow Q_1$ και πέραν του Q_3 η επιχείρηση έχει ζημιά αφού το συνολικό κόστος ξεπερνά τα συνολικά έσοδα. Τα σημεία A και B ονομάζονται νεκρά σημεία και εκεί τα κέρδη και οι ζημιές είναι μηδέν αφού το συνολικό κόστος εξισώνεται με το συνολικό έσοδο. Κέρδη πραγματοποιούνται όταν η επιχείρηση παράγει ποσότητα μεταξύ $Q_1 - Q_3$ και μέγιστα κέρδη έχω για επίπεδο παραγωγής Q_2 , όπου η απόσταση μεταξύ των καμπυλών συνολικού κόστους και συνολικού εσόδου γίνεται μέγιστη (ΓΔ).

Βραχυχρόνια ισορροπία μονοπωλίου με μέσα και οριακά μεγέθη -
Περίπτωση κερδών.

FOC: $MR = MC$

SOC: κλίση $MC >$ κλίση MR

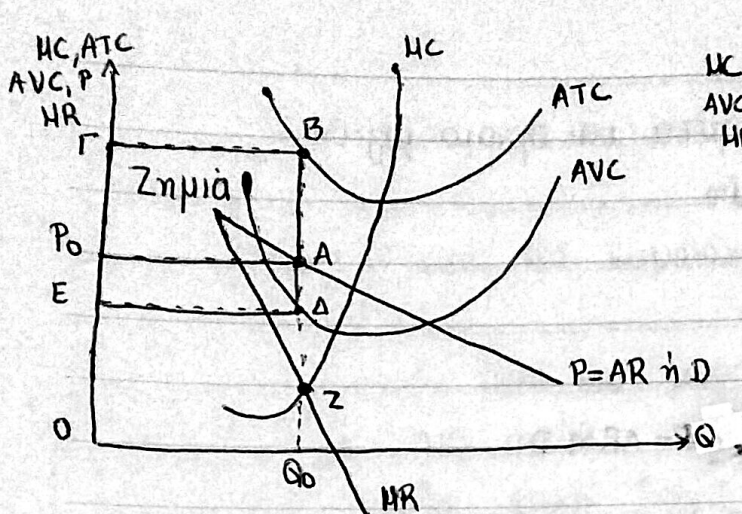
Σημείο Z (P_0, Q_0)

Κέρδη = Έσοδα - Έξοδα = $P_0 \cdot Q_0 - AC \cdot Q_0 = AB\Gamma P_0$

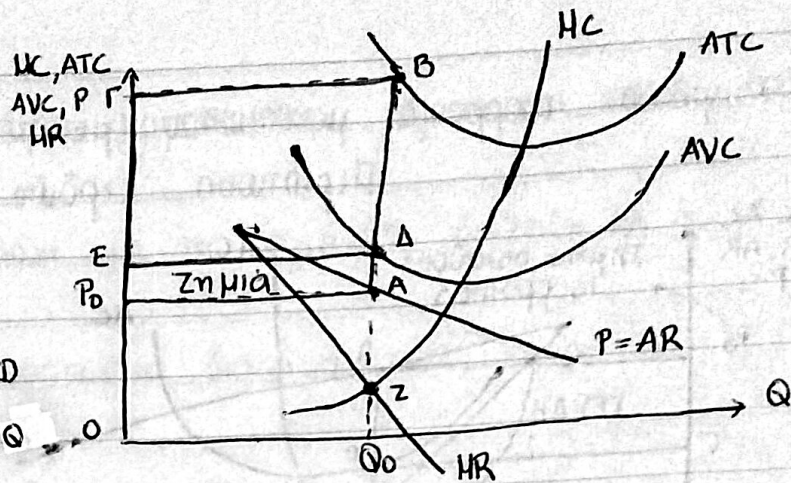
Ισορροπία στο Μονοπώλιο έχω στο σημείο Z (P_0, Q_0) όπου ικανοποιούνται οι συνθήκες 1^{ης} και 2^{ης} τάξης. FOC: $MR = MC$, SOC: κλίση $MC >$ κλίση MR . Η ισορροπία στο Z είναι ευεταθής. Αν αποφασίσω να παράγω Q_1 ή Q_2 η σχέση τιμής και μέσου κόστους είναι τέτοια ώστε η παραγωγή να συγκλίνει στην παραγωγή ισορροπίας Q_0 . Στο σημείο Δ έχω σταθερή ισορροπία καθώς ικανοποιείται μόνο η συνθήκη 1^{ης} τάξης. Τα κέρδη στο μονοπώλιο αντιπροσωπεύονται από το εμβαδόν (ABΓP₀).

Βραχυχρόνια ισορροπία μονοπωλίου με μέσα και οριακά μεγέθη -
Περίπτωση ζημίας.

Στην περίπτωση που η μονοπωλιακή επιχείρηση πραγματοποιεί ζημιά στο σημείο ισορροπίας έχει την "επιλογή" να παραμείνει στην αγορά ή να διακόψει την παραγωγή της. Όπως και στον τέλει ανταγωνισμό, προϋπόθεση για την παραμονή της επιχείρησης στην αγορά είναι $P > AVC$.

η μονοπωλιακή επιχείρηση παραμένει στην αγορά

η μονοπωλιακή επιχείρηση πρέπει να διακόψει την παραγωγή.

Για το 1^ο σχήμα: Αν η επιχείρηση λειτουργεί στην αγορά:

$$MR = MC \Rightarrow \text{Ισορροπία στο } Z$$

$$\text{Έσοδα} = P_0 \cdot Q_0 = OQ_0AP_0$$

$$\text{Έξοδα} = ATC \cdot Q_0 = OQ_0B\Gamma$$

$$\text{Έσοδα} > \text{Έξοδα} \Rightarrow \text{Ζημία} = P_0AB\Gamma$$

Αν η επιχείρηση επιλέξει να αποχωρήσει από την αγορά, η Ζημία που θα κάνει θα είναι ίση με το σταθερό κόστος της, δηλαδή (EΔBΓ), επιβαρύνεται δηλαδή επιπλέον (EΔAP₀) κόστος.

$$FC = AFC \cdot Q_0 = (ATC - AVC) \cdot Q_0 = OQ_0B\Gamma - OQ_0\Delta E = E\Delta B\Gamma > AB\Gamma P_0$$

Για το 2^ο σχήμα: Αν η επιχείρηση λειτουργεί στην αγορά:

$$MR = MC \Rightarrow \text{Ισορροπία στο } Z$$

$$\text{Έσοδα} = P_0 \cdot Q_0 = OQ_0AP_0$$

$$\text{Έξοδα} = ATC \cdot Q_0 = OQ_0B\Gamma$$

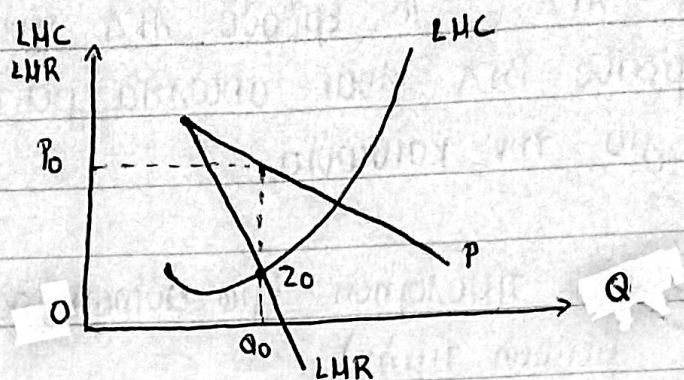
$$\text{Έξοδα} > \text{Έσοδα} \Rightarrow \text{Ζημία} = P_0AB\Gamma$$

Αν η επιχείρηση αποχωρήσει:

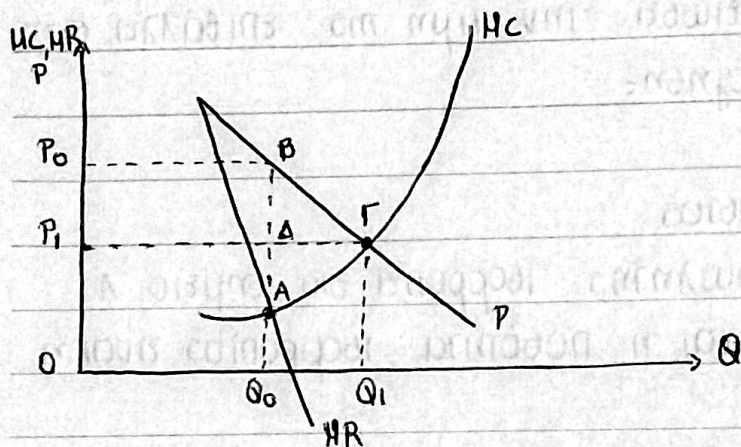
$$FC = AFC \cdot Q_0 = (ATC - AVC) \cdot Q_0 = OQ_0B\Gamma - OQ_0\Delta E = E\Delta B\Gamma < AB\Gamma P_0$$

Δεν επιβαρύνεται με P₀ΑΔΕ επιπλέον. Αποχωρώ!

• Μακροχρόνια ισορροπία στο μονοπώλιο : έχω όταν το μακροχρόνιο οριακό κόστος είναι ίσο με το μακροχρόνιο οριακό έσοδο. ($LMC=LMR$)

Κοινωνικό κόστος μονοπωλίου

Όπου τέλει ανταγωνισμό έχω ισορροπία όταν $P=MC$, δηλαδή στο σημείο $\Gamma(P_1, Q_1)$.

Όσο μονοπώλιο έχω ισορροπία όταν $MR=MC$, δηλαδή στο σημείο $A(P_0, Q_0)$.

Έχω ότι η τιμή από P_1 ανέρχεται σε P_0 . Θαδ αυτή η μετάβαση δημιουργεί μια απώλεια για την κοινωνία (την $AB\Gamma$) που ονομάζεται κοινωνικό κόστος του μονοπωλίου. Για να το λάσω αυτό, θα χρησιμοποιήσω το πλεόνασμα του καταναλωτή και του παραγωγού. Το πλεόνασμα του καταναλωτή μας δείχνει τη διαφορά μεταξύ αοτώ που ο καταναλωτής είναι διατεθειμένος να πληρώσει και αυτών που πραγματικά πληρώνει για να αποκτήσει ένα αγαθό, και είναι το εμβαδό πάνω από την τιμή και κάτω από την καμπύλη ζήτησης. Καθώς η τιμή αυξάνεται, το πλεόνασμα του καταναλωτή μειώνεται από $P_1P_0B\Gamma$. Το πλεόνασμα του παραγωγού

αυτηπροσωνεύει τα κέρδη του παραγωγού και είναι το εμβαδόν που σχηματίζεται από την καμπύλη προσφοράς (MC) και κάτω από την τιμή. Λόγω της μεταβολής της ισορροπίας το πλεόνασμα του παραγωγού αυξάνεται κατά $P_1 P_0 B \Delta - A \Gamma \Delta$. Το εμβαδόν $A \Gamma \Delta$ είναι απώλεια για τον παραγωγό, το εμβαδόν $B \Gamma \Delta$ είναι απώλεια για τον καταναλωτή και το $(A B \Gamma)$ απώλεια για την κοινωνία.

Μονοπωλίο και υποχρεωτική τιμολόγηση (για αύξηση παραγωγής και μείωση τιμής)

Πολλές φορές το κράτος προκειμένου η μονοπωλιακή επιχείρηση να αυξήσει την παραγωγή και να μειώσει την τιμή της, επιβάλλει στους μονοπωλητές υποχρεωτική τιμολόγηση:

- (α) ίση με το οριακό κόστος
- (β) ίση με το μέσο συνολικό κόστος.

Έτσι, λοιπόν, μια επιχείρηση-μονοπωλητής ισορροπεί στο σημείο Α. Η τιμή ισορροπίας είναι η P_0 και η ποσότητα ισορροπίας είναι η Q_0 .

(α) Αν το κράτος επιβάλλει τιμή ίση με το οριακό κόστος, βρισκόμαστε στο σημείο Β, η τιμή μειώνεται από P_0 σε P_1 και η ποσότητα αυξάνεται από Q_0 σε Q_1 .

(β) Αν το κράτος θεσπίσει τιμή ίση με το μέσο κόστος, βρισκόμαστε στο σημείο Γ, η τιμή είναι P_2 και η ποσότητα Q_2 , και ισχύει: $P_2 < P_1 < P_0$ και $Q_2 > Q_1 > Q_0$.

